

— PREMIERA RAPORTU —

SYTUACJA ZDROWOTNA LUDNOŚCI POLSKI I JEJ UWARUNKOWANIA - 2025

- Zdrowie jest dobrem społecznym i ekonomicznym, a nie
- Interwencje są bardzo opłacalne, w sposób pośredni i bezpośredni, choć wymagają wytrwałości i cierpliwości.
- Zdrowie publiczne jest tak samo ważne jak bezpieczeństwo narodowe, a równocześnie wymaga nieporównanie mniejszych inwestycji.

POBIERZ BEZPŁATNIE NA

www.pzh.gov.pl

INFORMACJA PRASOWA

Warszawa, 4 czerwca 2025 r.

Raport „Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2025: - wnioski w kontekście planowania priorytetów zdrowia publicznego i rozwiązań systemowych.

Stan zdrowia polskiego społeczeństwa wymaga pilnych, a jednocześnie długofalowych działań nastawionych na jego poprawę. Najnowszy raport Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH - Państwowego Instytutu Badawczego (NIZP PZH-PIB) poświęcony kondycji zdrowotnej społeczeństwa wskazuje na wyraźne zahamowanie tempa wzrostu oczekiwanej długości życia, a także pogorszenie samooceny zdrowia przez obywateli. To wyraźny sygnał ostrzegawczy.

Oczekiwana długość życia przestaje rosnać

Dane przedstawione w raporcie pokazują, że obserwowany przez dziesięciolecia wyraźny przyrost oczekiwanej długości życia bardzo spowolnił w połowie drugiej dekady XXI wieku. Podobne zjawisko obserwuje się w innych krajach. Pandemia COVID-19 tylko zaostrzyła tę niekorzystną sytuację – przyczyny zahamowania są bowiem znacznie głębsze.

„To nie pandemia spowodowała kryzys, zwróciła jedynie uwagę na problem, który występował już wcześniej. Zamiast trwałej poprawy stanu zdrowia, mamy stagnację i oznaki regresu” – mówi prof. Bogdan Wojtyniak z NIZP PZH – PIB. „Oczekiwana długość życia między rokiem 2014 a 2019 wzrosła jedynie o 0,2 roku u kobiet i 0,3 roku u mężczyzn, co jest wyraźnym pogorszeniem trendu z lat wcześniejszych” – dodaje prof. Wojtyniak. „W latach 2020-2022 długość życia bardzo spadła w wyniku pandemii, a wzrost w 2023 roku jest trudny do interpretacji i wymaga kolejnych obserwacji”.

Złożony system zagrożeń

Wśród negatywnie oddziałujących na zdrowie determinant eksperci wskazują:

- **komercyjne determinanty zdrowia**, takie jak rosnąca konsumpcja wysoko przetworzonej żywności, wzrost używania alkoholu i tytoniu – są to zjawiska stymulujące powstawanie otyłości i chorób przewlekłych,
- **utrwalone negatywne style życia**, w tym niska aktywność fizyczna, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, a także używanie substancji psychoaktywnych,
- **pogarszający się stan zdrowia psychicznego**, wzmocniony przez niepewność geopolityczną, cyfrowe media i postpandemiczne konsekwencje społeczne,
- **zmiany klimatu i degradację środowiska**, powodujące nowe zagrożenia epidemiologiczne, w tym rozprzestrzenianie się chorób wektorowych i rosnącą antybiotykooporność.

Wyniki badania przeprowadzonego przez NIZP PZH – PIB w lutym 2025 r. wskazują, że zbyt wysoką masę ciała (według ich deklaracji) ma 55,8% mieszkańców Polski w wieku 20 lat lub więcej, zaś 13,9% cierpi na otyłość. Co więcej, wzrost częstości występowania nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży stanowi obecnie jedno z największych wyzwań zdrowia publicznego

Eksperti podkreślają, że wiedza na temat determinant zdrowia rozwija się dynamicznie. Dziś wiadomo, że kluczowe dla zdrowia nie są leczenie i dostęp do służby zdrowia, ale przede wszystkim społeczno-ekonomiczne i środowiskowe warunki życia, ale także, w ogromnej mierze, szeroko pojęty styl życia. Aż 70–80% czynników wpływających na zdrowie leży poza systemem ochrony zdrowia.

„Zdrowie publiczne to nie koszt – to inwestycja. Zdrowe społeczeństwo to mniejsze wydatki na leczenie, większa wydajność pracy i rosnąca spójność społeczna” – podkreśla Stefan Bogustawski, współautor raportu.

Wiedza jest – czas na działanie

Z raportu wynika również, że wiedza na temat determinant zdrowia znacznie się poszerzyła. Dziś wiemy, że kluczowe znaczenie mają czynniki behawioralne, środowiskowe i społeczne – znacznie bardziej niż leczenie chorób, kiedy już wystąpią.

„Musimy zrozumieć, że zdrowie społeczeństwa buduje się przede wszystkim w domach, szkołach, miejscach pracy i środowisku, w którym żyjemy, a nie tylko w gabinetach lekarskich” – podkreśla Anna Smaga, ekspertka z NIZP PZH – PIB.

Polska inwestuje najmniej w zdrowie publiczne. Czas na systemową zmianę

Na tle innych państw UE Polska od wielu lat przeznaczą wyraźnie mniej środków na zdrowie publiczne w relacji do całkowitych wydatków na zdrowie – Mimo rosnących nakładów na opiekę medyczną, nie przekładają się one na poprawę stanu zdrowia społeczeństwa.

Raport apeluje o pilne wdrożenie skutecznych **działań** w zakresie:

- **regulacji rynkowych**, ograniczających dostęp i promocję produktów szkodliwych dla zdrowia,
- **edukacji zdrowotnej**, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- **interwencji profilaktycznych**, w tym aktywnego promowania zdrowego stylu życia,
- **budowy silnego systemu zdrowia publicznego**, zdolnego do reagowania na zagrożenia społeczne, środowiskowe i cywilizacyjne.

Czas na zmianę paradygmatu

„Jeśli budujemy schrony, tworzymy rezerwy pandemiczne i adaptujemy miasta do zmian klimatu, to tym bardziej powinniśmy inwestować w zdrowie jako najważniejszy zasób społeczny” – podkreślają autorzy raportu.

Eksperci jednoznacznie wskazują: potrzebne są długoterminowe działania, zgodne z zasadą „zdrowie we wszystkich politykach” oraz rozwiązania systemowe sprzyjające zdrowiu. Powinny one przybrać formę regulacji prawnych, różnych polityk społecznych, strategicznych inwestycji w profilaktykę, edukację zdrowotną i ograniczanie nierówności w zdrowiu.

Narodowy Program Zdrowia 2026–2030

Trwają obecnie prace nad kolejną edycją Narodowego Programu Zdrowia na lata 2026–2030. Ten najważniejszy program polityki państwa w zakresie zdrowia publicznego powinien zawierać:

- regulacje przeciwdziałające komercyjnym zagrożeniom zdrowia,
- promocję zdrowego stylu życia i edukację zdrowotną,
- profilaktykę chorób,
- lepszą koordynację działań międzysektorowych (zdrowie, polityki społeczne, edukacja, środowisko i klimat, transport),
- wsparcie konsumentów w wyborach żywieniowych,
- bezpieczeństwo zdrowotne w szczególności w zakresie chorób zakaźnych oraz żywności.

„Zdrowie publiczne to fundament bezpieczeństwa narodowego. Jediną drogą spowolnienia wzrostu kosztów związanych z leczeniem i następstwami chorób są inwestycje w zdrowie publiczne. Rachunek jest prosty – dziś wydane pieniądze na zdrowie publiczne zapobiegają wielokrotnie wyższemu kosztem związanym z brakiem zdrowia w przyszłości.” – zaznacza Bernard Waśko, Dyrektor NIZP PZH – PIB.

O autorach:

- **Prof. dr Bogdan Wojtyniak**, Zakład Monitorowania i Analiz Stanu Zdrowia Ludności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB
- **Dr n. med. Bernard Waśko**, Dyrektor Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB
- **Lek. Stefan Bogusławski**, Zastępca Kierownika Zakładu Monitorowania i Analiz Stanu Zdrowia Ludności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB

- **Anna Smaga**, Kierownik Zakładu Monitorowania i Analiz Stanu Zdrowia Ludności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB

O Raporcie

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy od 1977 roku cyklicznie przygotowuje raporty o stanie zdrowia ludności Polski. Jest to jedyna publikacja syntetycznie i całościowo opisująca sytuację zdrowotną mieszkańców naszego kraju, będąca ważnym elementem realizacji misji Instytutu.

Kolejna edycja 2025 zawiera aktualizację dotychczasowych, przekrojowych analiz, ale także tematycznie nowe rozdziały, odnoszące się do bieżących wyzwań zdrowia publicznego, przygotowane przez wybitnych ekspertów w odpowiednich dziedzinach.

Poza analizami odnoszącymi się do oceny stanu zdrowia, raport zawiera dane dotyczące czynników to determinujących, w tym zwłaszcza związanych ze stylem życia

Staatym, choć poszerzonym w tym roku co do zakresu, elementem publikacji jest badanie subiektywnej oceny stanu zdrowia i poziomu zaspokojenia potrzeb zdrowotnych osób dorosłych. Raport jest publikowany pod koniec obowiązywania Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, można go zatem uznać za pewną formę podsumowania tego okresu. Takie podsumowanie bierze również pod uwagę fakt wystąpienia epidemii COVID-19, która bezpośrednio i pośrednio wpłynęła na stan zdrowia ludności.

Publikacja jest w pierwszym rzędzie przeznaczona dla osób i instytucji, które mają wpływ na zdrowie publiczne, w tym kształtowanie priorytetów polityki zdrowotnej – organów administracji centralnej i lokalnej, samorządów, ale także ośrodków naukowo-badawczych, organizacji pozarządowych oraz za pośrednictwem mediów, również do szerszej opinii publicznej.

#ZdrowiePubliczne #Raport2025 #DeterminantyZdrowia #KryzysZdrowotny #DługośćŻycia #Profilaktyka #BezpieczeństwoZdrowotne

Kontakt dla mediów:

Biuro Prasowe Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB

Sylwia Kalska-Myziak, email: skalska-myziak@pzh.gov.pl tel. 883 575 632